

Η μαρτυρία και η αποστολή της ορθοδόξου πίστεως

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μάνης κ. Χρυσοστόμου Γ΄

Μέ τήν εὐκαιρία τοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας, κατά τόν ὁποῖο ἐνθυμούμεθα τήν ἀναστήλωση τῶν ἱερῶν καί σεπτῶν εἰκόνων, ὡς καί τήν νίκη καί τόν θρίαμβο τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, τυγχάνει ἐπάναγκες, ὅπως τονισθεῖ τό μέγα χρέος τῆς μαρτυρίας καί ἀποστολῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως στούς δυσχερεῖς καιρούς μας.

Εἶναι γεγονός, ὅτι ἡ ἐποχή μας σημαδεύτηκε ἀπό μία ὑγειονομική κρίση σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο. Βιώνουμε ἀκόμη τά ποικίλα δεινά τῆς πανδημίας τοῦ Covid-19, σ' ὅλους τούς τομεῖς τῆς κοινωνίας. Πρόκειται γιά μία δοκιμασία γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο θέτοντας ἀκόμη καί ἐρωτήματα ὑπαρξης καί κοσμοθεωρίας.

Αναμφίβολα, αυτή ή πανδημία, έρχεται και φέρει μία αναθεώρηση πολλών δεδομένων και συνθηκών. Τίποτα δεν είναι τό ίδιο, όπως πριν. Ο τρόπος ζωής των ανθρώπων, μετά την κορωνοϊό εποχή, έχει άλλες, νέες βάσεις. Οί αλλαγές δέ, είναι ριζικές και καθοριστικές σ' όλα τά επίπεδα του βίου των ανθρώπων και των κοινωνιών.

Εϊδικότερα, διαπιστώνουμε μία γενναία επιτάχυνση της αυτοματοποίησης της καθημερινότητας, μεγίστη αύξηση της τεχνολογικής επικοινωνίας μεταξύ των ανθρώπων, αλλαγές στις κοινωνικές προτεραιότητες και στό τί είναι αγαθόν στη ζωή, κατά τό μάλλον ή ήττον, κλείσιμο των συνόρων και μία αυξανόμενη πολυπλοκότητα των προβλημάτων που παρουσιάζονται σέ σχέση και μέ την λεγόμενη τεχνητή νοημοσύνη. Ακόμη, βλέπουμε, ότι οί άνθρωποι όλοένα και απομακρύνονται ό ένας από τόν άλλο, ή καχυποψία βρίσκεται σέ αύξηση και συνάμα ή κατάθλιψη στά ύψη. Και βέβαια σχέδια και προτάσεις για οικονομική ανάκαμψη, προγράμματα επενδύσεων και ανταγωνιστικότητας, λύσεις εξέυρεσης πόρων, δημοσιονομικά μέτρα και ποικίλες οικονομικές μεταρρυθμίσεις.

Όστόσο, πάνω άπ' όλα αυτά, την υγειονομική κρίση, τά οικονομικά μέτρα, τούς μηχανισμούς ανάπτυξης και τούς ψηφιακούς μετασχηματισμούς, τό μέγα θέμα, Θεός, είναι στό περιθώριο. Η αίσθηση του θεϊκού παράγοντα απουσιάζει έκκωφαντικά σ' όλους τούς τομείς. Όλα εξετάζονται όρθολογιστικά. Όλα επιτελούνται έρήμην του Θεού. Ο σύγχρονος άνθρωπος θεωρεί τόν έαυτό του αυτόρκτη. Δεν του χρειάζεται ό «ούρανός». Ο Θεός είναι έξόριστος. Από τό άλλο μέρος όμως, παρ' ότι ό σύγχρονος άνθρωπος δείχνει νά μή θέλει τό Θεό, ή ζωή συνεχίζεται νά είναι ως ένα «μαγκανοπήγαδο» και πλανώνται τά έρωτήματα: Γιατί δεν πληροϋται τό είναι του ανθρώπου; Γιατί εξακολουθεί νά ύπάρχει ή βάσανος στη ζωή του; Τά χάπια δεν λυτρώνουν από την πίκρα της ζωής και τόν πόνο; Και τό κυριώτερο, τό βασικώτερο έρώτημα: Γιατί δεν σταματά μέ τό κύρος και την δύναμη του ό άνθρωπος τόν θάνατο; Υπάρχει όμως τό αξίωμα: «Παντός άρχομένων και λόγον και πράγματος προσήκει έκ Θεού τε άρχεσθαι και εις Θεόν αναπαύεσθαι» (Γρηγ. Θεολ.), άλλως, «Έγγϋς Κύριος πάσι τοίς επικαλουμένοις αυτόν έν αληθεία» (Ψαλμ. ρμδ', 18). Δηλ. μέ άλλους λόγους δεν μπορεί ό άνθρωπος νά έκμηδενίσει τόν Θεό; Δεν μπορεί νά διακηρύξει ως άλλος σύγχρονος Νίτσε, ότι «σκότωσε τόν Θεό». Και τουτο, γιατί στην άνέφικτη αυτή προσπάθειά του νά διώξει τόν Θεό από την ζωή του, έκμηδενίζει και θανατώνει τόν ίδιο τόν έαυτό του.

Άκριβως στό σημείο αυτό και ιδιαίτερα στις μέρες μας, είναι ανάγκη νά τονισθεί ή σωτήρια στροφή προς τόν Μεγαλοδύναμο και Φιλάνθρωπο Κύριο και Θεό. Αλλά έρχεται από κοντά και ό προβληματισμός: Μήπως ό Θεός καθεύδει και ύπνώττει ή

ἀδιαφορεῖ; Ἴσως ρωτήσουμε μέ τόν προφήτη Ἡσαΐα: «Μὴ οὐκ ἰσχύει ἡ χεὶρ Κυρίου τοῦ σῶσαι ἢ ἐβάρυνε τὸ οὖς αὐτοῦ τοῦ μὴ εἰσακοῦσαι;» (Ἡσ. νθ', 1). Μήπως ἀκόμη ἰσχύει, τοῦ ἰδίου Προφήτου, ὁ λόγος: «Ἡ γῆ ἠνόμησε διὰ τοὺς κατοικοῦντας αὐτήν, διότι παρήλθοσαν τὸν νόμον καὶ ἥλλαξαν τὰ προστάγματα, διαθήκην αἰώνιον, διὰ τοῦτο ἀρὰ ἔδεται τὴν γῆν ὅτι ἡμάρτοσαν οἱ κατοικοῦντες αὐτήν»; (Ἡσ. ιδ', 5). Ὅχι, ζεῖ Κύριος ὁ Θεός καὶ ἀγαπᾷ ὁ Θεός. Καί τό Εὐαγγέλιο τῆς Κυριακῆς τῆς Ὁρθοδοξίας αὐτό τονίζει ἐμφαντικά, τό «ἔρχου καὶ ἴδε» τοῦ Φιλίππου πρὸς τόν δυσπιστοῦντα Ναθαναήλ. Σ' αὐτήν ἀκριβῶς τὴν ἀποστολική πρόσκληση «ἔρχου καὶ ἴδε» κρύβεται καὶ διασώζεται τό καταπληκτικό θαῦμα, τό συνεχῶς ἀνανεούμενο καὶ ἐκτεινόμενο αἰῶνες τώρα, αὐτό τοῦτο τό χριστιανικό μήνυμα, τό περιεχόμενο τοῦ ὀρθοδόξου ἡθους. Τό «ἔρχου καὶ ἴδε» ἀληθῶς κρύβει, τὴν «Θεοῦ δύναμη καὶ τὴν Θεοῦ σοφία».

Κατ' ἀκολουθίαν, πῶς νά μὴν τονισθεῖ τό μέγα χρέος τῆς μαρτυρίας καὶ ἀποστολῆς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως στὸν σύγχρονο κόσμο, αὐτῆς τῆς μετακορωνοϊοῦ ἐποχῆς. Ἡ τρέχουσα ἐπακριβῶς ὑγειονομική κρίση κατέδειξε, ὅτι ἓνας εἰκονικός χριστιανισμός δέν ἐπαρκεῖ. Τά ἡμίμετρα ὀρθοδοξίας εἶναι ἐπίφαση καὶ δέν ὠφελοῦν. Χρειαζόμεθα τὴν αὐθεντικότητα τῆς ὀρθόδοξης χριστιανικῆς ζωῆς καὶ πνοῆς. Ὅφείλουμε ἔτσι νά προχωρήσουμε σέ μία συνεχῆ ἀποκάλυψη καὶ φανέρωση τῶν χριστιανικῶν ἀξιῶν, ὅπως ὑπάρχουν καὶ ὀρίζονται στό Εὐαγγέλιο καὶ ὅπως ἐρμηνεύονται ἀπὸ τοὺς θεοφόρους ἀγίους Πατέρες καὶ Διδασκάλους τῆς Ἐκκλησίας. Οἱ ἀξίες αὐτές εἶναι τὰ αἰώνια ρήματα, ὑπεράνω ἀπὸ τὰ ρέοντα ἀνθρώπινα λόγια. Καί ἐν προκειμένῳ, ἡ δεοντολογία ἐπιτάσσει νά δοθεῖ ἔμφαση στίς ἐξῆς προτεραιότητες:

Πρῶτον: Ἐπανακατήχηση, μέ πρῶτο θέμα, τό: «Ἐκκλησία καὶ τὰ ἱερά Μυστήρια αὐτῆς» καὶ τοῦτο γιατί ἐξακολουθεῖ νά πλανᾶται μία συγκεχυμένη καὶ λανθασμένη ἀντίληψη γιὰ τὴν ἔννοια, οὐσία καὶ τόν ρόλο τῆς Ἐκκλησίας, καὶ κατὰ συνέπειαν ἐμφανίζεται ἀκατανόητη καὶ ἡ προσέγγιση τῶν ἱερῶν Μυστηρίων καὶ δὴ τοῦ κορυφαίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ τῆς Θείας Μεταλήψεως.

Δεύτερον: Ἐπανάκτηση τῆς ἱερότητας. Καὶ ἡ ἱερότητα ἔχει μέσα της τόν φόβο τοῦ Θεοῦ, τὴν εὐσέβεια, τὴν εὐλάβεια. Ἐννοοῦμε τὴν ὀρθή εὐλάβεια καὶ ὄχι βέβαια τὴν προπέτεια τῆς ψευδοευλάβειας καὶ τόν τυπικισμό. Ἡ ἀπώλεια ἐξάλλου τῆς ἱερότητας ὁδηγεῖ σ' ἓνα ὀμιχλῶδες «πιστεύω», σέ παραβατικές συμπεριφορές καὶ σέ κυριαρχία τῶν παθῶν. Ἡ ἀπεμπόλιση τῆς ἐννοίας τοῦ ἱεροῦ ἀπὸ τὴν ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ἔχει τελικά τραγικὲς συνέπειες. Γι' αὐτό, ἐπειδὴ ἡ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου μεταλαμπαδεύεται σ' αὐτόν ἀπὸ τό Θεό, ὡς θεῖο δῶρο, ὁ ἄνθρωπος εἶναι ὡς γράφει ὁ Ἱ. Χρυσόστομος «οὐχ ὅστις ἀπλῶς χεῖρας καὶ πόδας ἔχει ἀνθρώπου, οὐδ' ὅστις ἐστὶ λογικὸς μόνον, ἀλλ' ὅστις εὐσέβειαν καὶ ἀρετὴν μετὰ παρρησίας ἀσκεῖ»

Τρίτον: Ἐπιστήριξη στόν σημερινό ἄνθρωπο, πού βασανίζεται μέ τίς ποικίλες ὀδυνηρές δοκιμασίες καί ἀποτυχίες καί συνάμα κατατρύχεται ἀπό τήν σκέψη ὅτι ζεῖ σ' ἓνα κόσμο χωρίς προοπτική καί ἐλπίδα, σ' ἓνα κόσμο χωρίς, νόημα καί σκοπό. Καί ἡ θλίψη τῶν προβλημάτων καί ἀσθενειῶν δέν διακρίνει πλούσιο ἢ πτωχό, μορφωμένο ἢ ἀγράμματο, οὔτε ἀκόμη ἡ πίκρα τῆς ζωῆς ξεχωρίζει φύλο, φυλή, ἡλικία, συγκεκριμένη χρονική περίοδο. Ἔρχεται ὁ πόνος καί δοκιμάζει τήν ὑπομονή καί τήν ἐλπίδα. Σ' αὐτές τίς ὥρες ἀκούγεται ἐξαιρετικά προσφιλῆς, προσιτή καί ἀναγκαία ἡ δέηση τῶν ἡμερῶν τῆς Μεγ. Τεσσαρακοστῆς: «Κύριε τῶν δυνάμεων μεθ' ἡμῶν γενοῦ». Ἀλλά ποίος θά τό πεῖ αὐτό; Καί,

Τέταρτον: Ἀποδοχή τοῦ θείου Νόμου. Δέν εἶναι ὀρθό νά ἐξαπατηθεῖ ὁ σημερινός ἄνθρωπος καί νά θεωρήσει ὅτι δέν ὑφίσταται καί περαιτέρω δέν λειτουργεῖ ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ. Εἶδη δέ νόμων, τρία: Νόμος ὁ τῆς φύσεως, νόμος ὁ τοῦ γράμματος, ὁ τῷ Μωϋσεῖ δοθείς καί νόμος ὁ τῆς χάριτος. Καί βέβαια «ὁ φυλάσσων νόμον Κυρίου κρατεῖ τοῦ ἐννοήματος αὐτοῦ καί συντέλεια τοῦ φόβου Κυρίου σοφία» (Σειράχ, κα', 11). Ἀλλ' ὅμως παρατηρεῖται τό λυπηρόν. Ἀκολουθεῖται μία πορεία ἀντίθετη μέ τόν θεῖο νόμο καί συνάμα μία εὐκόλη περιφρόνησή του. Ἔτσι, ἡ ἀντιθρησκευτική νοοτροπία τῆς Γαλλικῆς ἐπανάστασης, ὁ δυτικός Διαφωτισμός, ὁ μηδενισμός καί ὁ ἀγνωστικισμός συχνά διαποτίζουν τήν ὅλη κοινωνία μας καί χάνεται ἡ περίσκεψη, ἡ σοβαρότητα, ἡ ὑπευθυνότητα, ὁ φόβος τοῦ Θεοῦ. Ἐγείρονται θεομάχοι, ὁ ἓνας ξεσηκώνεται ἐναντίον τοῦ ἄλλου, οἱ μηνύσεις πληθαίνουν, ἡ κακία αὐξάνει, ἡ ἀπανθρωπία κυριαρχεῖ καί τό «βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως» δέν ἄργεῖ. Ὡστόσο, ἂν ἀνακαλύψουμε μέ τήν αὐτογνωσία μας, ὅτι «ἡμάρτομεν, ἡνομήσαμεν, ἠδικήσαμεν ἐνώπιόν τοῦ Θεοῦ», τότε, ὡς ἀναφέρει ὁ Νεεμίας θά ἰσχύσει τό: «Ὁ λαὸς ἠσθάνθη τὰς ἁμαρτίας του καὶ ὠρκίσθη φυλάσσεσθαι καὶ ποιεῖν πάσας τὰς ἐντολὰς Κυρίου καὶ τὰ κρίματα αὐτοῦ καὶ τὰ προστάγματα αὐτοῦ» (Νεεμίας ι', 29). Καί ὁ δρόμος τῆς μετανοίας εἶναι πάντοτε ἀνοικτός καί λυτρωτικός, γιατί τό «μετανοεῖτε» εἶναι ἓνας ἀτέλειωτος δρόμος. Ἄλλωστε ἡ Ἐκκλησία εἶναι τό «πανδοχεῖον τῆς χάριτος» πού συνεχῶς ἐφημερεύει.

Συνελόντ' εἰπεῖν, εἶναι καιρός, «ἡ παγὰ λαλέουσα» τῆς ὀρθοδόξου διδασκαλίας νά ἀναβλύσει, ἀκόμη περισσότερο, «ὑδωρ τὸ ζῶν». Αὐτό ἔρχεται καί σηματοδοτεῖ καί ἡ τῆς Ὁρθοδοξίας ἡμέρα.